

Életmű ellenzéki szerepből

Ardamica Ferenc: Nem loptam én életemben

A szerző, Ardamica Ferenc 1941. november 30-án született Losoncon. Édesapja asztalos volt, édesanyja hivatalnok.

Írói tehetsége korán megmutatkozott. Első novellája, egy pályázatra beküldött mű 1961-ben készült. Ezzel helyezést ugyan nem ért el, azonban kapott egy több oldalas biztató levelet a bírálóbizottságtól, amelyben elismeréssel nyilatkoztak tehetségét illetően és további munkára, írásra biztatták Őt.

Alig egy évvel később megjelenhetett első novellája *Kollektív novella* címmel. Ennek sikeres fogadtatása után több szlovákiai magyar lap is rendszeresen közölni kezdte írásait.

A szépreményű ifjú író karrierjét azonban a csehszlovákiai '68-as forradalmi események, amelyekben aktív szerepet vállalt, ketté törték. Hirtelenjében „persona non grata”-vá válik, nem kívánatos személlyé, a betiltott szerzők listájára kerül, műveit nem publikálhatja többé országában.

Ennek ellenére, vagy talán ezért, az első kötete Magyarországon jelent meg, 1970-ben. *A rokon cseléd* címmel került a könyvesboltok polcaira és jelentős sikert aratott.

Magyarországon műveinek megjelenését sohasem akadályozták, így magyar nyelven íródott művei sorban kerültek kiadásra, többek között a *Palócföldben* is jelentek meg írásai, novellái.

Csehszlovákiában politikai állásfoglalása miatt évtizedekre háttérbe szorították, nemcsak a publikációt tették lehetetlenné számára, de a mindennapok is nehézkessé váltak. A betiltott írónak sok mindenben ki kellett próbálnia magát. Azokban az években, amikor még létezett a KMK, közveszélyes munkakerülés

fogalma Ő huzamosabb ideig volt munka nélkül, majd kertészeti segédmunkásként, postásként, zománcipari segédmunkásként, rovar- és patkányirtóként is dolgozott, de volt bérelszámoló, újságíró és lapszerkesztő is.

A *Palócföld* folyóirat, mint azt több helyen is nyilatkozta, a „szorultság éveiben” gyakran az egyetlen mentsvár volt számára, itt mindig szívesen fogadták Őt, és örömmel közölték le írásait.

Történeteik gyakran egyes szám első személyben kerülnek elmondásra, így éreztetve azt, hogy Ő is egy a lapokon szereplő személyek közül, mint ahogyan kicsit mindannyian benne szereplünk vagy szerepelhetnénk ezekben az elbeszélésekben. Hisz ezek a mindennapokban játszódnak, magunkra ismerhetünk bennük, a minket is körülvevő világ rezzenéseit jegyzi le.

Talán ennek tudható be, hogy többen úgy vélik, Mikszáth szellemi és írói hagyományának követője, továbbvivője, és éltetője, a kortárs író Ardamica Ferenc.

Nem loptam én életemben című kötete, amelyet a dunaszerdahelyi Nap Kiadó adott ki 2005-ben a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának támogatásával méltán nevezhető életmű kiadásnak. A kötet válogatás a szerző korábban megjelent novelláiból.

Tíz novellát olvashatunk ebben a könyvben.

A történetek szereplőinek mindegyikét vagy a kíméletlen sors, az egyén generálta véletlen ejti csapdájába (*Savanyúság bolgár módra, Palifogás, Savat a vízbe, Ballada a közös fogkeféről, Az akasztott ember kötele, Dodó és Dodóka*) vagy a politika bugyraiban akadnak fenn és válnak ily módon áldozatokká (*Kutyahistoria, A hetedik, Nem loptam én életemben*).

„Történeteim többnyire munkáskörnyezetben játszódnak, a család sorsa, a férfi és nő viszonya, a kamaszok világa foglalkoztat” – fogalmazta meg az író érdeklődését és hitvallását.¹

Etikai kérdések boncolgatása, viszonyok, az alá-fölé rendeltség kérdése, az emberi kapcsolatok bemutatása, egy-egy mozzanat, történés, cselekedet, a helyzet fénykörében való kíméletlen, kiveséző „vallatása” jellemzi a könyvben szereplő írásokat. A magánszféra, a

kisember, elsősorban a munkásember szemszögéből, a szereplők hétköznapijain keresztül kaphatunk betekintést a '70-es '80-as évek világába, a mindennapokba és az azt átszövő politikai ideológiába.

Az elbeszélések nyelvezete egyszerű, hétköznapi módon szókimondó, erotikával és szexualitással átítatott.

Ardamica Ferenc irodalmi munkásságának megítélése napjainkban is meglehetősen ambivalens. Míg egyes vélekedések szerint „...hősei általában szomorú sorsú emberek, hagyományos eszközökkel megírt, modorosságoktól sem mentes történetük azonban ritkán több érdekes történetnél... Erotikus novelláiról még ennyi sem mondható el.”²

Mások vélekedése szerint azonban „...a végsőig tömörített ábrázolás, egyszerűségével már-már tüntető nyelv” éppen azt a célt szolgálja, hogy a történet minél kifejezőbb, a végkifejlet minél „ütősebb” legyen.³

Nos... Hogy ki melyik oldalra áll a fenti vitában, nem dönthető el másképpen, csakis úgy, hogy a könyvet kézbe véve, gondosan elolvassuk.

(NAP Kiadó, Dunaszerdahely, 2005)

FELHASZNÁLT IRODALOM:

¹ Nógrád, 1985. június 07.

² Bodnár Gyula – Tóth László: *Nyomkereső – A második világháború utáni (cseh)szlovák magyar irodalom kistükre*. Dunaszerdahely: Litium Aurum, 1994, 100. o.

³ Sulyok László: *Történetek a másik Nógrádból*. Palócföld 2001. szeptember, 329. o.

„Valóban csak merész s alakító szellem
kell egy új világot kitárni előttünk.”

(Madách Imre)

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Nógrád Megye Önkormányzata, valamint a *Palócföld* irodalmi, művészeti, közéleti folyóirat szerkesztősége a 2006. évre meghirdeti a

MADÁCH-PÁLYÁZATOT.

A pályázaton olyan, eddig nem publikált, máshol egyidőben be nem nyújtott esszével, tanulmánnyal, riporttal, szociográfiával, interjúval lehet nevezni, amelyek elemzik, bemutatják, föltárják a magyar szellemi és kulturális élet irodalmi értékeit, történeti jelenségeit és jelenkori eredményeit, illetőleg amelyek Madách Imre korára, életére, életművére, annak utóéletére vonatkozó új gondolatanyagot, adalékot tartalmaznak.

Maximális terjedelem: 15 flekk (1 flekk 1350 karakter)

A pályamunkákat 3 példányban 2006. november 15-ig lehet benyújtani a *Palócföld* Szerkesztőségének címére (3100 Salgótarján, Kassai sor 2.).

A pályázatot a *Palócföld* folyóirat szerkesztősége által felkért zsűri bírálja.

A pályázat díjai:

I.	150 000 Ft
II.	120 000 Ft
III.	100 000 Ft

Eredményhirdetésre 2007 januárjában, a Madách-ünnepség keretében kerül sor.

A díjazott művek közlésének jogát a *Palócföld* folyóirat fenntartja.

Nógrád Megye Önkormányzata

Palócföld Szerkesztősége

„Egy nemzet intelligenciája csak akkora nagy,
amekkora annak irodalma mutatja.”

(Mikszáth Kálmán)

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Nógrád Megye Önkormányzata, valamint a *Palócföld* irodalmi, művészeti, közéleti folyóirat szerkesztősége a 2006. évre meghirdeti a

MIKSZÁTH-PÁLYÁZATOT.

A pályázaton eddig nem publikált, máshol egyidőben be nem nyújtott szépirodalmi művekkel lehet nevezni.

Maximális terjedelem: 15 flekk (1 flekk 1350 karakter)

A pályamunkákat 3 példányban 2006. november 15-ig lehet benyújtani a *Palócföld* Szerkesztőségének címére (3100 Salgótarján, Kassai sor 2.).

A pályázatot a *Palócföld* folyóirat szerkesztősége által felkért zsűri bírálja.

A pályázat díjai:

I.	150 000 Ft
II.	120 000 Ft
III.	100 000 Ft

Eredményhirdetésre 2007 januárjában, a Madách-ünnepség keretében kerül sor.

A díjazott művek közlésének jogát a *Palócföld* folyóirat fenntartja.

Nógrád Megye Önkormányzata

Palócföld Szerkesztősége